

Koninklijke Bibliotheek

Prins Willem-Alexanderhof 5
Postbus 90407
2509 LK Den Haag

Telefoon
(070) 314 09 11

Fax
(070) 314 04 50

Website
www.kb.nl

Commissie OCW
Mevrouw drs. E. (Eveline) C.E. de Kler
Tweede Kamer der Staten-Generaal

Per mail: cie.ocw@tweedekamer.nl

Geachte leden van de commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Datum
12 juni 2019
Betreft
Uitgangspuntennotitie
cultuurbeleid 2021-2024

Direct nummer
(070)314 0558

E-mail
Lily.Knibbeler@kb.nl

Hartelijk dank voor uw uitnodiging om te reflecteren op kansen en knelpunten naar aanleiding van de Uitgangspuntennotitie cultuurbeleid 2021-2024. Graag maak ik gebruik van de mogelijkheid om uw aandacht te vestigen op een aantal onderwerpen die mij na aan het hart liggen als directeur van de Koninklijke Bibliotheek, de nationale bibliotheek van Nederland.

Als nationale bibliotheek dragen we bij aan de OCW-brede missie om Nederland slimmer, vaardiger en creatiever te maken, door mensen te verbinden met mogelijkheden voor lezen, leren en onderzoek. We zien in de Uitgangspuntennotitie cultuurbeleid 2021-2024 een keuze voor publieke waarde, met oog voor diversiteit en nieuwe manieren van cultuurbeleving. In die keuze kunnen wij ons goed vinden.

Wij zien cultuur als een doel op zich, maar ook als een bijdrage aan de 'to-do' lijst van de mensheid die wordt gevormd door de **duurzame ontwikkelingsdoelen** van de Verenigde Naties. Zo kan cultuur een rol spelen bij vermindering van ongelijkheid, het bevorderen van gendergelijkheid, veilige en duurzame steden, waardig werk en economische groei en vreedzame en inclusieve samenlevingen. Cultuur draagt bij aan de ontwikkeling van Nederland op een manier die mensen centraal stelt. De Koninklijke Bibliotheek gebruikt deze duurzame ontwikkelingsdoelen als kader voor de publieke waarde die we realiseren; we dragen bij aan het bevorderen van wetenschap en geletterdheid, het zorgdragen voor cultureel erfgoed en publieke toegang tot informatie.

Geletterdheid is belangrijk, concludeert de minister. **Lezen** verruimt de geest en leidt tot meer begrip voor anderen. Maar om die effecten te bereiken, moet je wel *kunnen* lezen. Met onze partners in de Leescoalitie vinden we dat er nog meer nodig is om het lezen te bevorderen en

leesplezier te stimuleren, zodat we voorkomen dat jongeren die nu op school zitten straks laaggeletterd worden en juist zorgen dat kinderen en jongeren voldoende opgroeien met literatuur. Afstemming van beleid van letterenorganisaties is wat ons betreft daarbij belangrijk, maar niet voldoende, ook de aansluiting op het leesonderwijs is essentieel voor het laten opgroeien van een nieuwe generatie lezers.

Bibliotheken zijn de leesmotor van Nederland, bieden kansen voor een leven lang leren en dragen bij aan de leefbaarheid van steden en dorpen als veilige, inclusieve en toegankelijke openbare ruimtes. De Wet Stelsel Openbare Bibliotheekvoorzieningen (Wsob) geeft een vernieuwde, eigentijdse basis voor het functioneren van openbare bibliotheken en voor de digitale ontwikkelingen in de sector. De bibliotheek is er voor iedereen die graag leest, die geniet van kunst en cultuur en die maatschappelijk actief wil zijn. De bibliotheek draagt bij aan een geïnformeerde, geïnspireerde en betrokken samenleving. We zien de bibliotheek als een maatschappelijke *asset* en een belangrijke partner voor het cultuurbeleid, voor alle overheden. Op landelijk niveau ben ik blij dat de Koninklijke Bibliotheek de verantwoordelijkheid heeft gekregen voor de digitale openbare bibliotheek, waar nu meer dan 200.000 Nederlanders actief en betaald gebruik van maken en jaarlijks meer dan zes miljoen e-boeken en audioboeken gebruiken. Daarnaast bereiken we miljoenen Nederlanders met open toegankelijke informatie, waaronder miljoenen gedigitaliseerde kranten. Ook op lokaal niveau hebben sommige gemeenten fors geïnvesteerd in (nieuwe) gebouwen, zoals de LocHal in Tilburg, waar de uitgangspuntennotitie gepresenteerd werd. Tegelijk zien we dat de financiering van lokale bibliotheekvoorzieningen onder druk staat, mede door tekorten bij de uitvoering van de wet maatschappelijke ondersteuning. Een landelijk dekkend bibliotheekstelsel is een belangrijke voorwaarde om de rol die bibliotheken spelen in het stimuleren van lezen en leren voor iedereen, het tegengaan van laaggeletterdheid en het bijdragen aan digitale inclusie overal in Nederland te kunnen vervullen. We zullen dit onderwerp ook in de evaluatie van de wet benoemen.

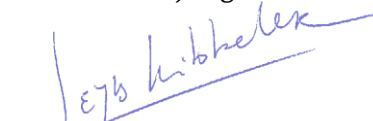
Het belang van **cultureel erfgoed** is ook onderdeel van de duurzame ontwikkelingsdoelen. De minister pleit voor grotere cultuurparticipatie en het verbinden van erfgoed met nieuwe producties. Graag vraag ik in die context uw aandacht voor het Netwerk Digitaal Erfgoed, een groeiende beweging van archieven, bibliotheken, musea, heemkundige kringen, onderwijs- en cultuurinstellingen, kennisinstituten, software-leveranciers, overheden en andere partners die zich inzet voor het digitale geheugen van Nederland. We willen, conform de Nationale Strategie Digitaal

Erfgoed, de maatschappelijke waarde van digitale collecties vergroten door ze beter zichtbaar, bruikbaar en houdbaar te maken. Als netwerk kunnen we beter inspelen op de nieuwe technologische ontwikkelingen, waarmee nieuwe manieren ontstaan om het publiek actief gebruik te laten maken van erfgoed, zoals ook de minister de kansen van digitalisering duidt. De Koninklijke Bibliotheek geeft mede vorm aan deze beweging en draagt met meer dan honderd miljoen gedigitaliseerde pagina's van meer dan 80 verschillende instellingen in Nederland graag bij aan deze ambitie.

Cultuur vormt de maatschappij en de maatschappij vormt de cultuur. Ik vind daarom dat **digitalisering** een belangrijkere rol mag spelen in de uitgangspunten voor het cultuurbeleid. Als twintigste-eeuwers zijn wij de laatste generatie die niet is opgegroeid in een digitale samenleving. Dat schept verplichtingen in het behouden van wat waardevol was en het medevormen van de gedigitaliseerde samenleving.

Voor mij staat maatschappelijke waarde leveren met maatschappelijke middelen altijd voorop. Ik ben ervan overtuigd dat de digitale transformatie van de maatschappij vraagt om nieuwe manieren van samenwerking om maatschappelijke waarde te realiseren. Samenwerking die zich rekenschap geeft van de verschillende eigenschappen van digitale en fysieke omgevingen. Ik geloof dat het werken in **netwerken** met gedeelde doelen en gedistribueerde verantwoordelijkheden past bij het leveren van maatschappelijke waarde in een digitaliserende samenleving. Uiteraard ben ik graag tot nadere toelichting bereid.

Met vriendelijke groeten,

Dr. E.J.B. Knibbeler

Algemeen Directeur van de Koninklijke Bibliotheek